

BOEKBESPREKING.

DE GROOT, Drs. B. M. — ALGEMENE BEGINSELEN DER ACCOUNTANCY
(De administratieve organisatie) — Uitgevers Mij. W. de Haan N.V., Utrecht

door G. P. J. Hogeweg

Nadat in het vorige jaar twee boeken in onze taal verschenen zijn, die de contrôleleer behandelen, is onze literatuur nu verrijkt met een boek, dat volgens de schrijver de bedoeling heeft de leer der administratieve organisatie meer theoretisch te funderen. Tot nu toe verschenen voornamelijk monografieën op dit gebied, en als opleider voor de accountantsexamens gevoelt de schrijver de behoefte aan een meer algemene theoretische grondslag voor het door hem behandelde onderdeel van de accountancy, erkennende, dat in de praktijk vaak de omstandigheden niet ideaal zijn, zodat afwijkingen van het theoretisch noodzakelijke onvermijdelijk zijn. Maar de accountant, die de theorie kent, kan dan de draagwijdte van de afwijkingen beoordelen.

Zoals in Nederland, en niet in Nederland alleen, te doen gebruikelijk is, wordt het eerste hoofdstuk gewijd aan de nomenclatuur, waarbij schr. verschillende in de literatuur gebruikelijke termen onjuist acht, en tot enige eigen omschrijvingen komt. Deze afwijkingen kunnen voor een groot deel verklaard worden uit de groei van de begrippen in verband met de groei van het accountantsberoep, dat met zijn ruim vijftig jaren in Nederland nog een jong beroep is.

In hoofdstuk II geeft de schrijver een overzicht van de eisen door het N.I.v.A. aan het onderdeel Inrichtingsleer gesteld, en een rechtvaardiging van zijn wijze van behandelen van de stof, in verband met de moeilijkheden door hem bij de opleiding voor die examens ondervonden. Daardoor komt schrijver tot een verdeling van de stof over de hulpmiddelen, de beweging van waarden (waardesfeer) de beweging van vorderingen en schulden (sfeer van vorderingen en schulden) en geldbeweging (geldsfeer).

Een m.i. prijzenswaardige opvatting van de verdeling en behandeling van de stof.

In hoofdstuk III worden dan de hulpmiddelen en in hoofdstuk IV de systematiek der administratieve verantwoording geanalyseerd, en hierin leeft de schrijver zijn lust tot analyseren zodanig uit, dat de lezer duizelig wordt van al die verdelingen, onderverdelingen, onder-onderverdelingen enz. Voeg daarbij, dat tussen de tekst voortdurend literatuuropgaven staan, aanhalingen van verschillende schrijvers, waarop soms kritiek wordt gegeven, die onder genummerde opmerkingen voorkomen, dat men in de tekst verwijzingen naar die opmerkingen vindt, maar dat de opmerkingen dan soms een paar bladzijden verder pas zijn te vinden, dan is het niet te verwonderen, dat men zich telkens weer moet oriënteren met de vraag: waarover had hij het nu eigenlijk?

Men zie, om een voorbeeld aan te halen, eens op blz. 94 en volgende bij de behandeling van de contrôlefunctie (opm. 21 — men vindt deze eerst op blz. 98). De onderverdelingen zijn aangegeven als volgt: a-b-ba, baa, bab, bb, bba, bbb, bbc, bbca, bbcb, bbd, bbda, bbdb, c, ca, caa, cab, cb, cba, cbaa, cbab, cbac enz. enz. En dan daar tussen door een groot aantal verwijzingen naar opmerkingen, die later volgen. In het hoofdstuk over de hulpmiddelen komen niet minder dan 38 opmerkingen voor, meestal bestaande uit literatuuropgaven, met vermelding van be-

paalde opvattingen van die schrijvers over het behandelde onderwerp. Men weet herhaaldelijk niet meer of de schrijver zelf aan het woord is, of dat hij de mening van een ander aanhaalt. Ongetwijfeld het is alles systematisch, maar van een m.i. verwarrende systematiek.

Deze opmerking, die ik tot mijn spijt moet maken, geldt ook voor de verdere hoofdstukken, ook voor hoofdstuk V, waarin de toepassingen worden besproken. Veel, heel veel van de nuttige wenken en beschrijvingen, die de schrijver in dit hoofdstuk geeft, zouden duidelijker en sprekender geweest zijn, indien er meer aaneengeschakelde beschouwingen gegeven waren. De draad van de leerstellingen, die gegeven worden, wordt nu te vaak afgebroken, en de aandacht wordt te veel afgeleid. Het meest overzichtelijk is de inhoudsopgaaaf en ik zou dan ook iedere student, die dit boek wil gebruiken, aanraden zich allereerst daarin te verdiepen.

Voor hen, die een vergelijkende studie van verschillende opvattingen door de jaren heen willen maken over enig onderdeel van de behandelde stof, is het verwijzen naar alles wat over zulk een onderdeel in de laatste dertig of veertig jaren is gepubliceerd, zeer nuttig. De schrijver geeft blijk van een enorme belezenheid en behalve de reeds genoemde literaturopgaven in de tekst, voegt hij nog een lange literatuurlijst achter in het boek toe.

Niet altijd ben ik het eens met de voorschriften, die de schrijver in zijn praktische toepassingen geeft. Ik denk bijv. aan blz. 129 en 130, waar schr. het gebruik van een aanvraagregister en een contractenregister voorschrijft. Systematisch opgeborgen duplicaten van de uitgezonden aanvragen en van de gesloten contracten waarop resp. alle calculaties van franco magazijnprijs, alle afroepen enz. kunnen worden aangetekend, voldoen aan alle te stellen eisen. Door afleggen van de afgehandelde aanvragen en uitgevoerde contracten, heeft men alleen de in behandeling zijnde in de desbetreffende mappen bij elkaar. Een dergelijke opmerking geldt voor de uitgaande orders (blz. 147/48).

Ook het huurregister (blz. 217) zou ik willen vervangen door systematisch opgeborgen copieën van de huurovereenkomsten, om veel schrijverij te voorkomen.

Niet accoord kan ik gaan met de journaalposten op blz. 140 en 141 gegeven voor het journaliseren van aangegane en afgewikkelde termijnzaken. Bij deze wijze van boeken blijkt niet de winst op de rekening Termijnzaken. Er zijn altijd lopende contracten op die rekening geboekt. Bovendien blijkt uit de afrekening van de liquidatiekas altijd de winst of het verlies van elk afgewikkeld contract, zodat boeking daarvan op een afzonderlijke rekening de aangewezen weg is.

Onpraktisch lijkt me het systeem op pag. 148/9 uiteengezet, om bij gedeeltelijke levering van een ontvangen order de gehele partij te factureren en een creditnota te geven voor het nog te leveren gedeelte. Factureren van het geleverde deel, met de opmerking op de factuur, dat het restant zo spoedig mogelijk (of op een bepaalde datum) volgt, is m.i. theoretisch en praktisch juist.

Op pag. 154 behandelt schrijver het staangeld, berekend voor emballage. De moeilijkheid van afboeking van winst op emballage, die niet wordt terugontvangen, zou in dit verband nog wel even de aandacht mogen hebben.

Ik zou ook tegen enkele omschrijvingen wel bezwaar willen maken,

bijv. op blz. 214, waar de debiteurenrekening een horizontaal systeem wordt genoemd, tegenover lineaire afboeking in het verkoopboek verticaal. Lineaire afboeking is wel zo horizontaal als mogelijk is.

Het ligt voor de hand, dat in een bespreking van een boek afwijkende meningen het meest naar voren komen. Daartegenover staan veel meer punten, waar de schrijver lof verdient voor zijn uiteenzettingen. Als ik het bij bovenstaande opmerkingen laat, wil dat echter niet zeggen, dat ik mede verantwoordelijkheid aanvaard voor de niet hier genoemde voorschriften.

In hoofdstuk VI, slotbeschouwingen, doet de schrijver uitkomen, dat hij slechts „framework” heeft willen geven, omdat studerenden behoefte hebben aan „grote lijnen”, die zij kunnen aanvullen met de tijdschrift-artikelen en monografieën over bijzondere onderwerpen of bepaalde bedrijfshuishoudingen. Ook wil het boek slechts een leidraad zijn, die moet worden aangevuld met mondelinge toelichtingen van de docent. Natuurlijk kan men niet verlangen, dat een leerboek, dat een zo omvangrijke stof behandelt, op elk onderdeel zo uitvoerig ingaat, als mogelijk is in een speciaal artikel of een monografie, maar of het een student mogelijk is om bij de gevolgde wijze van behandeling der stof altijd de „grote lijn” in het oog te houden, meen ik te moeten betwijfelen. Sympathiek in dit hoofdstuk zijn de wenken voor studerenden ter beantwoording van de vraag: „Hoe moet worden gestudeerd?”.

Resumerend: De schrijver verdient alle lof voor zijn poging een meer algemene grondslag te leggen voor de leer der administratieve organisatie (inrichtingsleer). Hij geeft heel veel nuttige en voor studerenden leerzame aanwijzingen, maar het geheel zou m.i. heel veel gewonnen hebben, als hij kans gezien had daarvan een doorlopend en aaneengeschaakt geheel te maken.
